

2263

1919. 1963.

LATVIJAS VALSTS
ARHĪVS

Leons Kārlis (1849-1963), Latvijas
sūtnis Lielbritānijā, mācītājs pilnvaru
nesējs.

F-2263

Pētāmā laiks
no 1919. - 1963.

2263 Zariņš Kārlis (1879-1963), Latvijas sūtnis Lielbritānijā, ārkārtējo pilnvaru nesējs (Lielbritānija)

I.

Administratīvā vēsture

Kārlis Zariņš dzimis 1879.gada 4.decembrī Rūjienas Ipiķu pagasta Moisekīles Plāteru krogū veikalnieka ģimenē. Neilgi pēc tam ģimene pārceļas uz Rencēnu pagasta Baložu Mūra krogu.

Drīz - 1887.gadā Kārlis un abi viņa brāļi zaudē māti, pēc gada arī tēvu.

Kārli kādu laiku audzināšanā pieņem krusttēvs Jānis Jenziņš, vēlāk mātes brālis Igaļu saimnieks Jēkabs Dimza. Mācās Rūjienas Kārļa Liepiņa privātā pamatskolā, pēc tam Rūjienas draudzes skolā.

Pirmās darba vietas - skrīvera palīgs Rūjienas Ternejas pagastā un vēlāk Cepļa krogus(Rūjienā) noliktavas pārzinis. Dzīve pilsētā rosina uz sabiedriskām aktivitātēm - jaunais cilvēks piedalās kori, šaha kluba nodarbībās un interese par lasīšanu, liek bieži aizstaigāt līdz gleznotāja Ādama Alkšņa tēva grāmatveikaliņam. Tur apgrozās studenti no Pēterburgas augstskolām. Kāds draugs uzaicina doties līdz uz Pēterburgu. Un 1899.gadā Kārlis uzaicinājumu pieņem. Šeit sākas aktīvs pašizglītošanās darbs - dažādu kursu un lekciju apmeklējumi - galvenokārt komerciālās un tiesību zinātnēs, ar lielu aizrautību sekojot arī kultūras notikumiem. Kārlis Zariņš strādā Geca notariāta kantorī un ar savu profesionalitāti gūst atzīstamus panākumus un ievēribu ne tikai pilsētā, bet arī tās apkaimē.

Kara gados Kārli Zariņu ievēl Bēgļu apgādāšanas centrālkomitejas prezidijā un viņš ir Pēterburgas latviešu bēgļu apgādes galvenais vadītājs. Latvijā atgriežas 1918.gadā.

Drīz sākas atbildīgais darbs diplomātiskajā dienestā. Jau 1919. gada sākumā viņš dodas uz Londonu, bet 3.aprīlī saņem Latvijas valdības pilnvaru Nr.1, ar kuru iecelts par Latvijas diplomātisko pārstāvi Somijā. 1925. gadā Kārlis Zariņš akreditēts par sūtni Zviedrijā, Dānijā, Norvēģijā - trijās Skandināvijas valstīs ar sēdekli Helsinkos. Šajā laikā iegūts arī dzīvesdraugs - enerģiskā francūziete Henriete Houppert un 1927.gada 30.septembrī ģimenē piedzimst meita Marie Anna

No 1931-1933.gadam Kārlis Zariņš ir Latvijas ārlietu ministrs. Pēc tam pāris mēnešus sūtnis Igaunijā un tad Lielbritānijā. Sevišķi grūts darbs sūtnim ir laikā no 1939-1945.gadam. Latvijas okupācijas okupācijas laikā no 1940.gada Kārlis Zariņš ir ārkārtējo pilnvaru nesējs. Visu tālāko mūžu, līdz savai aiziešanai Aizsaulē 1963.gada 29.aprīlī, sūtnis nerimtīgi velta savu darbu latviešu trimdinieku gara kopšanai un Latvijas brīvības atkalatgūšanas idejai.

Glabāšanas vēsture

Dokumentu fonds uzkrāts pakāpeniski sākot ar 1919.gadu līdz 1963.gadam. Atsevišķi dokumenti radušies un pievienoti vēlāk - 1987.gadā. Pēc Kārļa Zariņa nāves savāktu materiālu mantojumā saņem viņa meita Marie Anne Zariņa un ar dāvinājuma līgumu Nr....79... no...06.11.2001.....gada nodod valsts īpašumā Latvijas valsts arhīvā.

II.

Fonda saturs

Fonds galvenokārt satur informāciju par Latvijas sūtņa Lielbritānijā Kārļa Zariņa dienesta darbu. Dienasgrāmatās un arī sarakstē risinātas politiska rakstura problēmas.

Komplektēšana

Papildinājums nav plānots.

Izvērtēšana un papildināšana

Daļa dokumentu, piemēram, dienasgrāmatas, saņemti sakārtoti hronoloģiskā kārtībā, vairums - nesakārtotā veidā. Vērtības ekspertīze, sistematizācija un aprakstīšana arhīvā veikta laikā no janvāra mēneša līdz oktobrim 2001.gadā, vadoties pēc Vispārīgā starptautiskā arhīva dokumentu aprakstījuma standarta ISAD (G) pielietošanas noteikumu B daļas (personu fondiem).

Fonda sistematizācijas principi

Fonds sakārtots 4 sērijās un 8 apakšsērijās.

2263 Zariņš Kārlis (1879-1963), Latvijas sūtnis Lielbritānijā, ārkārtējo pilnvaru nesējs (Lielbritānija)

- Kārļa Zariņa atmiņas par Latvijas valsts tapšanu, vēstnieka darbu, dažādu runu teksti un uzmetumi.*
- 2 Biogrāfiskie dokumenti
Informācija par K.Zariņa pilnvarām, un viņa rakstītās dienasgrāmatas par dienesta darbu, mazāk par privāto dzīvi. Darba biedru un draugu atmiņas par Kārli Zariņu.
- 2.1 Dienasgrāmatas (ar pielikumiem)
Kārļa Zariņa informācija par dienesta darbu.
- 2.2 Atmiņas par K. Zariņu
draugu un darba biedru atmiņas par Kārli Zariņu
- 2.3 Dokumenti sakarā ar K.Zariņa aiziešanu Aizsaulē
Galvenokārt līdzjūtības vēstules un telegrammas K.Zariņa ģimenei, arī bērnu ceremonijas fotogrāfijas
- 3 Sarakste
Sarakste ar dažādu valstu vēstniecību, konsulātu pārstāvjiem, iestādēm un privātpersonām par valstiski svarīgiem un personīga rakstura jautājumiem.
- 3.1 Sarakste ar vēstniecību, konsulātu un citu iestāžu, organizāciju pārstāvjiem diplomātiskā dienesta jautājumos.
Risināti diplomātiska rakstura, arī konkrēti politiskās situācijas jautājumi.
- 3.2 Dienesta sarakste ar dažādām organizācijām
Dažāda rakstura jautājumi, kas konkrēti uzrādīti lietu nosaukumos
- 3.3 Dienesta sarakste ar personām dažāda rakstura jautājumos.
Dāžādi jautājumi.
- 3.4 Personīga rakstura sarakste - ar radiem, draugiem un paziņām
dažāda rakstura jautājumi
- 3.5 Saimnieciska rakstura sarakste
par finansu, un par A.Bērziņa monogrāfijas "Kārlis Zariņš dzīvē un darbā" izdošanas jautājumiem
- 4 Savāktie dokumenti
dažādi politiska rakstura jautājumi

Aprakstītāja piezīmes

Aprakstu sastādīja Personu fondu un trimdas dokumentu daļas vadītāja vietniece Anda Mjurka

3

FONDS Nr.2263

**ZARIŅŠ KĀRLIS (1879-1963), Latvijas sūtnis Lielbritānijā,
ārkārtējo pilnvaru nesējs (Lielbritānija)**

1919-1993

apraksta Nr.1 turpinājuma

APRAKSTĪJUMS (VĒSTURISKĀ IZZINA)

Fondraža nosaukums

Zariņš Kārlis

Administratīvā vēsture (Biogrāfija)

Skatīt fonda sākuma aprakstam pievienoto aprakstījumu.

Apraksta vienības uzkrāšanas laiks

1919-1993; (pārsvarā 1919-1960).

Glabāšanas vēsture

Arī dokumentu fonda turpinājuma daļa veidojusies un uzkrāta saistībā ar Kārļa Zariņa dienesta darbu. Lielāko daļu fonda dokumentu to mantiniece Kārļa Zariņa meita Marie Anne Zariņa valsts īpašumā Latvijas Valsts arhīvā nodod 2001.gadā. Pēc viņas nāves atlikusī fonda daļa nonāk Daugavas Vanagu Fonda Latviešu kultūras vērtību krātuvē "Straumēnos" (Anglija).

Tiešais iegūšanas avots

Dokumentus valsts glabāšanā Latvijas Valsts arhīvā nodod Daugavas Vanagu Fonda Latviešu kultūras vērtību krātuves "Straumēnos" vadītāja Inese Auziņa-Smith 2006.gada 12.janvārī ar dāvinājuma līgumu Nr.4.

Temats un saturs

Fonds satur sūtņa Kārļa Zariņa un viņa ģimenes locekļu diplomātiskās pases un citus personas dokumentus. Ļoti vērtīgi ir fotomateriāli, kas, bez Kārļa Zariņa fotogrāfijām, satur materiālus par Latvijas valsts neatkarības cīņām, diplomātisko korpusu u.c. Sakrātie dokumenti sniedz dažādu autoru atziņas par Latvijas vēstures, kultūras un mākslas jautājumiem.

Dokumentu sistematizācija un aprakstīšana

Dokumenti saņemti nesakārtotā veidā. Ekspertīze un aprakstīšana veikta 2007.gada janvāra /februāra mēnešos.

Dokumenti sakārtoti 4 sērijās un 2 apakšsērijās:

Dokumentu sistematizācijas shēma

- 1. **Biogrāfiskie dokumenti** (*Zariņu ģimenes personas dokumenti*) 187.-190.lieta
- 2. **Sarakste** 191.-192.lieta
- 3. **Fotomateriāli** 193.- 201.lieta
- 4. **Sakrātie dokumenti** 202.-216.lieta
 - 4.1. *Sakrātie dokumenti par Latvijas vēsturi* 202.- 210.lieta
 - 4.2. *Sakrātie dokumenti par latviešu kultūras un mākslas jautājumiem* 211.-216.lieta

Lietas sērijās sistematizētas hronoloģiskā kārtībā, tomēr ievērota arī dokumentu nominālā vērtība – uz sēriju beigām atstājot lietas ar agrāku datējumu, bet mazāk svarīgiem dokumentiem (sērija Nr.4). Dokumenti lietās kārtoti hronoloģiskā kārtībā.

Pieejamības noteikumi

Bez ierobežojuma.

Dokumentu valoda

Fondā dokumenti latviešu, angļu un vācu valodās. Norāde par dokumentiem svešvalodās apraksta piezīmju daļā iepretim attiecīgās lietas numuram.

Dokumentu fiziskais raksturojums

Vispārējais dokumentu fiziskais stāvoklis apmierinošs. Konkrētas norādes aprakstā.

Uzziņas palīglīdzekļi

Apraksts glabājamo lietu līmenī.

Artura Bērziņa monogrāfija “Kārlis Zariņš dzīvē un darbā”,
izdevniecība Rūja, Londona, 1959.

Aprakstījumu sastādīja
Personu fondu un trimdas dokumentu
daļas vadītāja vietniece

Anda Mjurka

05.02.2007.

Fonds Nr. 2263

Zariņš Kārlis (1879 – 1963), Latvijas sūtnis Lielbritānijā,
ārkārtējo pilnvaru nesējs,
Zariņa Marie Anna (1927 – 2004), sabiedriskā darbiniece
(Lielbritānija).

[1919] – 1984
apraksta Nr. 1 papildinājuma

Aprakstījums (vēsturiskā izziņa)

Monraža nosaukums

Zariņš Kārlis

Administratīvā vēsture (Biogrāfija)

Skatīt fonda sākuma aprakstam pievienoto aprakstījumu.

Iešais iegūšanas avots

Fonda Nr. 2263 apraksta 1 papildinājums saņemts kā dāvinājums 2002. gadā no Daugavas
anagu fonda Latviešu kultūras vērtību krātuves "Straumēni" vadītājas Inese Auziņas – Smites
Smith)

Temats un saturs

Fonds papildināts ar Kārļa Zariņa radošā darba dokumentiem, nedaudz sarakste. Lielāko
aļu veido vērtīgi fotomateriāli, kuri atspoguļo K.Zariņa diplomātisko darbību.

Dokumentu izvērtēšana un sistematizācija

Dokumenti saņemti valsts glabāšanā nesakārtotā veidā. Dokumentu ekspertīze un
praktišana veikta 2008. gadā no februāra līdz martam. Lietas sērijās sistematizējas pēc
ronoloģijas principa. Dokumenti sakārtoti vadoties pēc tematikas, ievērojot hronoloģijas kārtību.

Dokumentu sistematizācijas shēma

Dokumenti sakārtoti 3 sērijās :

1. K.Zariņa radošie dokumenti (Lietas Nr. 217 - 220)
2. Sarakste (Lietas Nr.221 – 223)
3. Fotografijas (Lietas Nr. 224 -257)

Ietejamības noteikumi

izmantošanas ierobežojumu nav.

Fonda papildinājuma priekšvārdu

astādīja galvenā arhiviste :

/ I.Vīksniņa/

Latvijas Valsts arhīvs

LIETAS Nr. _____ APLIECINĀJUMA LAPA

Lietā numurētas 5 (piecas) _____
ar cipariem un vārdiem _____ lapas,

tajā skaitā: litera lapas _____

numēracijā izlaistas lapas _____

un + _____ iekšējā apraksta lapas
ar cipariem

Lietas noformēšanas un fiziskā stāvokļa īpatnības	Lapu Nr.

Lapu aizpildīja arkhivists _____ J. Jankovs _____
amats *paraksts* *paraksta atšifrējums*
30.07.08.
datums